

mai encreuaments entre mots que no siguin sinònims: mitja figa-mig raïm, ni carn ni peix, no: una petxina no és mig peix-mig musclo. I encara notem que la discrepància accentual entre *petxina* i *clòtxina* restaria obstacle insuperable.

3) Un *PEKE o *PEKEN- pre-romà o dialectal italià afí a PECTEN/PECTIS però sense la -r- amplificadora. En principi concebible, puix que l'arrel indoeuropea és PEK-, com ens ensenya el gr. *πέχω* 'jo pentino' i el lit. *pešù* 'estiro els cabells'. Però si damunt la hipòtesi del mot suposat sense amplificació hi acumulem el fet que també en aquest s'hagués produït la comparació de forma d'una petxina estriada (i després petxina qualsevol) amb una pinta, cal reconèixer que volem tirar massa la nostra credulitat. Diríem potser que l'acc. 'conquilla' pogué anar de bracet amb l'altra des de l'indoeuropeu, fixant-nos en el fet que el gr. *κτελς*, *κτενός* (< *pekt-en-*) significa 'peduncle, conquilla' (Aristòtil etc.), junt amb 'pinta', igual que el ll. PECTEN. Diríem que aquesta pista és de les menys desenaonades, i que cal deixar-la ben oberta. Tanmateix això resta molt hipotètic, i diguem que per a un mot originari del mossàrab d'Edetània, posats a suposar pre-romà, és molt menys natural esperar enllaços indoeuropeus que ibèrics (la P- no sembla haver estat estranya a aquesta llengua, encara que sí al seu germà proto-basc).

4) Un CONCHA *APICINA, derivat de APEX 'punta', a l'indut a la forma angular de moltes conquilles del tipus més trivial. Molt arbitrari, car ni tan sols es documenta enlloc com a adjectiu general. Podríem aduir-hi l'important NL menorquí *Torrepetxina* (posseïó prop de Ferreries) TURRIS APICINA per a aquest fóra natural com una torre punxeguda (oposat a *Torremocha*, *Moncofa* etc.), i potser el *Pla de Petxina* xixonenc, encara que el *Pechina* d'Almeria ens faci dubtar, però el suport que hi puguin aportar aqueixos topònims mossàrabs resta massa feble i equívoc.

5) Un *PICCINA derivat del possible ètmon del cat. *pic* i cast. *pico*, noms de molluscos especials; he vist l'un i l'altre, i si no ho recordo malament són diferents: el català en el Maresme (StPolM., Pineda, 1961, 1963) és com un cranc però de closca més blana; del castellà a la costa de Valparaíso n'hi havia molts, i era una espècie de caragol marí o corn petit, de closca molt dura. Idea gens convincent en cap sentit i en tot cas hipòtesi encara més arbitrària que l'anterior.

6) ¿De l'ètmon del nostre *pica* 'pila d'aigua' s'hauria tret *PICCINA > *petxina*, baptismal o de font o de bany i per comparació d'això s'hauria passat a una conquilla? Corrent semàntic de baix cap amunt, procés insostenible.

7) En uns comptes barcelonins de 1421: «per pintar lo peu de pol o *petxina* --- 3 lliures de atzarchó» (CaCandi, *MiscHiCat.* II, 225). No sé què és *peu de pol*, que continguí PULLUS no em sembla gaire persuasiu, i em pregunto si no hi ha mera errada de lectura per *peu de pal*. És igual: suposaríem alguna palangana o rentamans damunt d'un peu-dret; llavors *PEDICINA aplicada a la conca o palangana damunt d'un peu;

fonèticament i morfològica bé, però per passar d'això a la conca de mollusc, tornem a la semàntica a l'inrevés.

8) Alguna relació amb l'origen de PAGELLIDA? Resta a estudiar, però les diferències en tots sentits són ben poc encoratjadores.

9) Conjecturar que hi hagi relació etimològica entre *petxina* i el cast. mossàrab *alpechin* 'morques o solatge d'olives', 'pinyolada', no és gens agosarat puix que són dos mots quasi iguals i tots dos mossarabismes; i, encara que no ho vagi indicar en l'article del DECH, una etimologia PICINA de PIX 'pega'=cast. *pecina* 'llot negrós', 'cosa tèrbola' és natural per a *alpechin*.

Aquesta mateixa simplicitat ens semblaria animadora per suggerir que potser *petxina* tingué el mateix origen, tenint en compte el suc negrós que segreguen l'almeja i altres mariscos: CONCHA PICINA 'conquilla que segrega "pega"'. A l'article EMPOTZIM 'solatge d'un líquid' hi he aportat alguna addició catalana. Encara una altra: «Los molinos aceiteros --- situados --- en la proximidad de la acequia mayor --- buscando la comodidad de suministro de agua y de desague para el alamamiento de *alperchines*», explicació que Traver (*An. tigs. CastPna.*, 128) dona amb una referència no prou clara a la data de 1588. Només és que aquesta -rch- inesperada no deu ser arbitrària ni recent, puix que coincideix amb la dels trasm. *alperxim* i *pirxe*, i l'andal. *alperchin*, que cito en el DECH. Un *alperche* del poeta port. Couto Guerreiro (1783, Leite de V., *RLus.* VI, 276), ja no sé si hi té res a veure, car per més que el context no ho expliqui prou, se'n parla juntament amb pastissos i fruites. Ara bé aquesta -r- ens fa dubtar de l'etimologia PICINA, i ens obliga a deixar-ho tot enlaire.

En conclusió no em semblen gaire prometedores més que la pista última i la 3 (aquesta més aviat pel costat ibèric). Cal reservar la solució per al futur, i pot venir, però a condició que s'hi treballi, sobretot pel costat de la toponímia mossàrab.

DERIV.: *Petxilina* (supra). *El Petxinar* pla pantanós entre Sollana i Alginet, prop de l'Albufera; un altre nom de sèquia i del seu 'entrador' en el Saler de València (cf. les clòtxines i mariscos albuferencs, de què he parlat a CLÒTXINA). *Petxineta*. *Rèmol petxinat* en el Golf de Val., *r. empetxinat* a Tarr., de color grisenta amb taques més o menys fosques segons els indrets on viu, car té fort mimetisme, com explica Castelló, en *El Pitiuso*, 1967, 13. *Petxanera* «nansa construïda per a la pesca del peix anomenat *petxano* per tot el nostre litoral»: ho hauríem de tenir en compte en l'estudi del nostre problema, si no fos que això no està verament documentat, ni figura més que en el pèssim *Dicc. Enciclopèdic Salvat*, que l'editor féu augmentar cínicament amb tota mena de disbarats mal entesos i incontrolats. Variant morfològica de *petxina* amb canvi de sufix (potser ja de data mossàrab): men. *pitxo* 'varietat de copinya' (*AlcM.*).

1 P. p. A. Soberanas, *Bol. Arq. de la R. Soc. Arq. Tarrac.*, 1968, 194. Grafia incompleta -x- per -tx-, que sovintaja bastant a causa de la poca freqüència d'aquest so, en fonètica estrictament catalana. —